

Свидрук Ірена Ігорівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Львівський торговельно-економічний
університет

Клепанчук Ольга Юріївна,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансового менеджменту,
Львівський національний університет
імені Івана Франка

Svydruk Irena,
Lviv University of Trade and Economics,
<https://orcid.org/0000-0002-3099-6449>

Klepanchuk Olha,
Candidate of Economic Sciences, Associate
Professor of Department of Accounting and
Taxation, Ivan Franko National University of Lviv,
<https://orcid.org/0000-0001-7764-614X>

**РИЗИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРІОРИТЕТНИХ
ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ
RISKS OF ENSURING FINANCIAL-ECONOMIC SECURITY OF PRIORITY SECTORS OF UKRAINE'S
ECONOMY DURING THE PERIOD OF WAR AND POST-WAR RECONSTRUCTION**

Свидрук І. І., Клепанчук О. Ю. Ризики
забезпечення фінансово-економічної безпеки
пріоритетних галузей економіки України у
період війни та післявоєнної відбудови.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки.* 2023. Том 8. № 3. С. 353 – 359.

Svydruk I., Klepanchuk O. Risks of ensuring
financial-economic security of priority sectors
of Ukraine's economy during the period of war
and post-war reconstruction. *Ukrainian Journal
of Applied Economics and Technology.* 2023.
Volume 8. № 3, pp. 353 – 359.

Статтю присвячено виявленню ризиків фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки України в умовах війни та післявоєнного відновлення. З'ясовано, що фінансово-економічна безпека пріоритетних галузей визначається досягненням стійкого до шоків та дисбалансів стану. Виявлено здатність пріоритетних галузей економіки функціонувати в умовах обставин непереборної сили. Проаналізовано ризики, успадковані від економіки довоєнного періоду: сировинну модель розвитку, недоінвестованість інноваційних проєктів, недиверсифікованість енергопостачання, обмеженість доступу до ресурсів та банківського кредитування, надмірність фіскального навантаження. Визначено найбільші втрати пріоритетних галузей економіки внаслідок руйнування об'єктів виробництва, призупинення інвестиційних проєктів, зниження попиту на продукцію та руйнування інфраструктури. Визначено, що післявоєнне відновлення потребує подолання викликів: припинення діяльності суб'єктів господарювання, зростання рівня безробіття та відтік робочої сили, проблеми логістики, руйнування ланцюгів постачання, заморожування інвестиційних проєктів інноваційного розвитку. Виявлено ризики забезпечення фінансово-економічної безпеки, які формують обмеження економічно розвитку у післявоєнний період: гальмування припливу інвестицій, підвищення норми прибутку на інвестиції, високу частку державних витрат на військові потреби. Подальші дослідження запропоновано здійснювати у напрямі розробки механізмів подолання ризиків фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека; інвестиції; інноваційні проєкти; ризики; відновлення економіки.

The article considers the issue of identifying the risks of financial and economic security of the priority sectors of the economy of Ukraine in the conditions of challenges and threats of war and post-war recovery. The priority industries during the war were identified: agro-industry, food production, retail trade, the energy industry, utilities, and the military-industrial complex. The financial and economic security of priority industries should become the basis of the long-term development of the state, which determines the relevance of the study of existing and potential risks of its provision. It was found that the financial and economic security of the priority sectors of the economy is determined by achieving a state of the financial system that is resistant to shocks and imbalances, ensuring the country's stable socio-economic development. An analysis of the leading indicators of the development of the economy of Ukraine in the pre-war period was carried out, which showed the ability of the priority sectors of the economy to function under the circumstances of force majeure. The positive influence on the financial and economic security of the leading sectors of the economy in the pre-war period, factors of growth of investment attractiveness, and capital investments were determined. The risks inherited from the economy of the pre-war period are analyzed: the raw model of development, underinvestment in innovative projects, lack of diversification of energy supply, limited access to resources and bank lending, and excessive fiscal burden. The most significant losses of priority sectors of the economy due to the destruction of production facilities, suspension of investment projects, decrease in demand for products, and destruction of infrastructure were determined. It was outlined that a sustainable post-war recovery needs to overcome challenges: the cessation of business entities, the growth of unemployment and the outflow of labor, logistics problems, the destruction of supply chains, and freezing investment projects of innovative development. The risks of ensuring financial and economic security are identified, which form restrictions on economic development in the post-war period: inhibition of the inflow of investments, an increase in the rate of return on investments, and a high share of state spending on military needs. Further research is proposed to be carried out to develop mechanisms for overcoming the risks of financial and economic security of priority sectors of the economy.

Keywords: financial-economic security; investments; innovative projects; risks; economic recovery.

Вступ

Економічні втрати української економіки внаслідок повномасштабної війни зумовлюють необхідність широкомасштабної післявоєнної відбудови. Водночас відновлення пріоритетних галузей економіки доцільно розглядати як поштовх для стійкого зростання економіки та загальної модернізації країни. Реалізація такої перспективи потребує як побудови ефективної архітектури відновлення країни, так і залучення широкої кількості учасників і ресурсів для процесу реконструкції. Галузева політика має орієнтувати процеси відновлення у бік забезпечення зростання високотехнологічного виробництва на умовах раціонального використання ресурсів для забезпечення гідного рівня життя населення та фінансово-економічної незалежності України. Отже, фінансово-економічна безпека пріоритетних галузей економіки має стати основою довгострокового розвитку держави, що зумовлює актуальність представленого дослідження існуючих і потенційних ризиків її забезпечення.

Аналіз наукової літератури з обраного напрямку дослідження дозволяє виділити напрацювання вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо інноваційного розвитку економіки та фінансово-економічної безпеки на макро- та макrorівнях. Так, J. Markard зі співавт. показали, яким чином інноваційний розвиток економіки впливає на пріоритети забезпечення економічної безпеки [1]. J. Guenette зі співавт. проаналізували глобальні хвильові ефекти через канали товарних ринків, торгівлі, фінансових потоків [2]. М. Михайлюк показав, що інноваційні аспекти післявоєнного відновлення економіки України базуються на ефективності використання науково-технологічних ресурсів [3]. Д. Нікитенко дослідив причинно-наслідкові зв'язки між економічним розвитком та фінансово-економічною безпекою, запропонувавши комплексний підхід до вирішення проблеми конверсії інноваційно-інвестиційного потенціалу в ресурсне забезпечення економічного зростання [4]. С. Мунька, дослідивши інвестиційну привабливість пріоритетних галузей економіки, виявив їх основні фінансово-економічні проблеми [5]. О. Черевко висвітлив підходи до управління економічною безпекою в контексті інноваційного розвитку економіки України [6]. В. Немченко та В. Колеснік обґрунтували необхідність координації державного управління процесами післявоєнного відновлення провідних галузей економіки України [7]. Ю. Романовська зі співавт. проаналізували виклики та перспективи економічної безпеки держави в умовах сучасних українських реалій та виокремили елементи економіки, які можуть формувати основу післявоєнного відновлення [8]. І. Сидорук зі співавт. дослідили безпекові аспекти провідних галузей господарського комплексу країни, доцільності їх першочергового фінансування та можливості адаптації до потреб стратегічного розвитку України [9]. М. Куницька-Іляш проаналізувала стратегії та програми розвитку пріоритетних галузей економіки України з огляду на формування інформаційно-аналітичного підґрунтя забезпечення економічної безпеки [10].

На сьогодні не існує узгодженої експертно-наукової думки щодо систематизації ризиків фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки України, що зумовлює необхідність відповідних досліджень.

Формулювання цілей статті

Метою статті є виявлення ризиків забезпечення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки України в умовах викликів і загроз війни та післявоєнного відновлення економіки України.

Виклад основного матеріалу

Поняття пріоритетних галузей економіки в законодавчому полі України було визначено ще у 2013 р., коли КМУ визначило їх перелік за напрямками (табл. 1) [11].

Пріоритети забезпечення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки було визначено Стратегією економічної безпеки України як досягнення стійкого до шоків та дисбалансів стану фінансової системи, за якого уможливорюється стабільний соціально-економічний розвиток країни [12]. Аналіз основних показників розвитку економіки України у довоєнний період свідчить, що попри сировинну основу моделі розвитку пріоритетні галузі були здатні функціонувати в умовах обставин непереборної сили. Так, з 2014 р. економіка працювала в середовищі російської гібридної війни проти України, однак демонструвала відносну стабільність, швидко перейшов із фази кризи (падіння ВВП на 15,8 % у 2014-2015 рр.) до фази відновлення (зростання ВВП на 12 % у 2016-2019 рр.) [13]. У 2021 р. економіка подолала наслідки пандемії COVID-19, адаптувавшись до обмежень, викликаних карантинними заходами, і розвинула здатність амортизувати шоки, спричинені зростанням світових цін на енергоносії та продовольство, зберігаючи макростабільність і позитивну динаміку розвитку, завершивши

2021 р. з рекордним рівнем ВВП 200 млрд дол. США, отримавши 6,7 млрд дол. США прямих іноземних інвестицій та продемонструвавши зростання експорту товарів і послуг на 34,7 % [14].

Таблиця 1. Перелік та напрями пріоритетних галузей економіки України до повномасштабної війни

Галузь	Напрямы
Агропромисловий комплекс	- виробництво та зберігання харчових продуктів, у т. ч. дитячого харчування; - виробництво біопалива, з орієнтацією на імпортозаміщення.
Житлово-комунальне господарство	- створення об'єктів поводження з відходами (побутовими, промисловими та утвореними під час добування та перероблення корисних копалин і виробництва електричної та теплової енергії); - будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері тепlopостачання, централізованого водopостачання та водовідведення.
Машинобудівний комплекс	- виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; - виробництво машин і устаткування, електричного устаткування; - виробництво автотранспортних та інших транспортних засобів.
Транспортна інфраструктура	- будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері транспортної інфраструктури.
Курортно-рекреаційна сфера і туризм	- будівництво курортно-рекреаційних об'єктів; - розвиток об'єктів туристичної інфраструктури.
Переробна промисловість	- імпортозаміщуюче металургійне виробництво.

Одним з факторів позитивної динаміки розвитку провідних галузей економіки України у довоєнний період стало стійке зростання надходження капітальних інвестицій, що зумовлювалось достатньо високою, хоча й галузево неоднорідною, інвестиційною привабливістю (табл. 2).

Таблиця 2. Середні значення оцінки інвестиційної привабливості галузей економіки України у 2014-2021 рр.

Показник	Галузь					
	Агропромисловий комплекс	Торгівля	Машинобудування	Транспорт	Туризм	Переробна промисловість
Коефіцієнт фондovіддачі	0,56	-0,18	-0,54	-0,01	0,02	-0,05
Коефіцієнт кореляції капітальних інвестицій та чистого прибутку	0,34	0,92	0,98	0,02	0,87	0,91
Коефіцієнт економічної ефективності інвестицій	0,19	1,4	1,4	0,23	0,55	0,45
Індекс капітальних інвестицій (%)	90	100,3	100,3	96,6	83,4	134,7
Ступінь зносу основних засобів (%)	35,4	42,1	42,1	62,9	59,9	66,4
Рівень рентабельності (%)	20,9	12,3	12,3	-2,7	2,5	-0,8
Кількість зайнятих працівників (%)	9,5	17	17	12,5	2,6	34,6

Попри це слід зауважити про ризики, які пріоритетні галузі успадкували від довоєнного періоду, через їх можливий вплив на результативність забезпечення фінансово-економічної безпеки під час відбудови розвитку української економіки на засадах стійкості, євроінтеграції та економічності:

- товарна модель розвитку, що сформувала непаритетний зовнішньоекономічний товарообмін, стримуючи економічне зростання;
- недоінвестованість, що призвела до зниження конкурентоспроможності пріоритетних галузей через низьку інноваційність та значну матеріало- і енергоємність виробництва;
- недостатня диверсифікація енергопостачання за країнами походження;
- надмірне фіскальне навантаження на бізнес та населення (понад 45% ВВП);
- обмежений доступ до кредитних та бюджетних ресурсів, особливо для МСП;
- дисбаланс між попитом і пропозицією на ринку праці;
- слабка здатність державних інституцій забезпечувати конкурентні умови інноваційного розвитку пріоритетних галузей.

Зміщення державних пріоритетів внаслідок повномасштабної агресії рф зумовило втрату чинності означеного вище переліку, натомість Міністерство економіки України в якості пріоритетних галузей визначило агропромисловість, виробництво продуктів харчування, роздрібну торгівлю, енергетичну галузь, комунальне господарство та військово-промисловий комплекс [15].

Продовження війни рф проти України та невизначеність щодо термінів її закінчення погіршують економічні перспективи розвитку нашої держави. Посилення ризиків фінансово-економічної безпеки негативно впливає на функціонування товарних та фінансових ринків, знижує впевненість інвесторів і суб'єктів господарювання. Різке зростання цін на енергоносії та практично на всі види продовольчих і промислових товарів посилюють інфляційний тиск і приз-

водять до очікувань посилення монетарної політики НБУ. Окрім того, Україна, яка у довоєнний час була великим експортером сировинних ресурсів і займала перші позиції в багатьох глобальних ланцюжках доданої вартості, зазнала втрат через порушення експортних ланцюгів постачання, що лише посилило фінансово-економічні ризики розвитку пріоритетних галузей економіки.

Найбільших втрат пріоритетні галузі економіки України зазнали:

- внаслідок руйнування об'єктів виробництва: у галузях енергетики, житлово-комунального господарства, транспорту, металургії, нафтопереробки, оборонної промисловості;

- через призупинення інвестиційних проєктів з огляду на надвисокі інвестиційні ризики: у галузях будівництва та машинобудування;

- через зниження попиту у зонах тимчасової окупації та в районі активних бойових дій: у сфері послуг (готельний і ресторанний бізнес, креативні та творчі індустрії) та окремих галузей промисловості;

- через зруйновану транспортну інфраструктуру, заблоковані порти, обмеження пересування військовозобов'язаних чоловіків за кордон, валютні обмеження (крім розрахунків за критичний імпорт): зниження експортного потенціалу всіх галузей економіки, найбільшою мірою – агропромислового комплексу, машинобудування, металургії.

Таким чином, основні фінансово-економічні виклики, які пріоритетні галузі економіки України мають подолати для стійкого післявоєнного відновлення, включають:

- припинення діяльності (повне або часткове) чи банкрутство суб'єктів господарювання через зруйновані потужності, втрату чи звуження ринків збуту в Україні та за кордоном, неможливість виконання зовнішніх контрактів;

- зростання рівня безробіття, відтік робочої сили за кордон, ризик неповернення частини громадян України, зміни балансу робочої сили за регіонами;

- військові перешкоди в діяльності українських портів та проблеми логістики, які перешкоджають розвитку експортноорієнтованих галузей;

- руйнування ланцюгів постачання сировини та готової продукції;

- заморожування інвестиційних проєктів інноваційного розвитку.

Внаслідок звуження асортименту вітчизняної продукції та дефіциту енергетичних ресурсів посилився тиск на інфляцію та обмінний курс. Основним завданням НБУ під час війни було визначено підтримку монетарної стабільності для забезпечення рівня інфляції 5% із допустимим діапазоном відхилень ± 1 в. п. [16]. Потенційні ризики монетизації дефіциту державного бюджету, що дало змогу запобігти загрозам посилення фіскального домінування та безконтрольного зростання інфляції та знизити рівень розбалансування ділових очікувань суб'єктів господарювання. Таким чином, основні зусилля НБУ було спрямовано на стабілізацію макрофінансової ситуації для підтримки адаптації економіки України до функціонування в умовах воєнного стану.

Разом з тим, окремі галузі економіки (оборонна, банківська, інформаційно-комунікаційних технологій, харчової промисловості, роздрібної торгівлі, охорони здоров'я) практично не припиняли діяльності в масштабах країни. На тлі зміни географії бойових дій та формування оновлених логістичних маршрутів перелік галузей, які відновили діяльність, розширився також завдяки агропромислому комплексу, транспортній та будівельній галузям. Попри доволі оптимістичні тенденції відновлення пріоритетних галузей економіки України під час війни актуальними залишаються ризики забезпечення їх фінансово-економічної безпеки, які формують обмеження їх економічно сталого розвитку у післявоєнний період:

1. Зберігатимуться високі ризики гальмування припливу інвестицій в розвиток пріоритетних галузей економіки України через невизначеність термінів закінчення війни та потенційну небезпеку поновлення з боку РФ військових дій на території України, оскільки існуюча на сьогодні система колективної безпеки виявилась неефективною.

2. Висока ризикованість інвестицій у післявоєнну відбудову пріоритетних галузей економіки зумовлює ризики істотного підвищення мінімально очікуваної норми прибутку на інвестиції, що є додатковим фактором зниження інвестиційної привабливості.

3. Надмірна частка державних витрат (у відсотках ВВП), що обмежує можливості сталого зростання пріоритетних галузей економіки. За даними МВФ, частка державних видатків України у ВВП в 2021 р. становила 37,43 %, що наближується до середнього показника серед розвинених країн (40 % ВВП) [17]. Водночас внаслідок війни спостерігається як значне зростання державних видатків, так і їх перерозподіл [18] (табл. 3).

Погоджуючись із міркуваннями Б. Данилишина щодо необхідності проведення державою стабілізаційних заходів для подолання екстраординарних шоків і криз [19], зауважимо, що

цілком виправданий, але історично безпрецедентний рівень державних витрат на військові потреби у військовий період обмежує можливості фіскальних інструментів регулювання розвитку пріоритетних галузей економіки України і має бути переглянутим у період післявоєнного відновлення.

Таблиця 3. Видатки державного бюджету України за функціональною класифікацією в 2019-2023 рр.

Показник	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р. (станом на 1.08.2023)	
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%
Усього	1072,9	100	1288,0	100	1490,3	100	2705,4	100	2068,3	100
Загальнодержавні функції	168,2	15,68	163,8	12,72	206,6	13,87	202,0	7,47	151,6	7,33
Оборона	106,6	9,94	120,4	9,35	127,5	8,56	1142,9	42,24	1085,2	52,47
Громадський порядок, безпека, судова влада	140,2	13,06	157,7	12,24	174,4	11,7	443,3	16,39	256,7	12,41
Економічна діяльність	72,4	6,74	168,9	13,11	181,0	12,14	95,4	3,53	57,0	2,76
Охорона навколишнього середовища	6,3	0,59	6,6	0,52	8,2	0,55	4,7	0,17	2,4	0,12
Житлово-комунальне господарство	0,1	0,01	0,1	0,01	0,2	0,01	0,5	0,02	0,01	0
Охорона здоров'я	38,6	3,59	124,9	9,7	170,5	11,44	184,3	6,81	97,5	4,71
Духовний та фізичний розвиток	10,0	0,93	9,8	0,76	16,0	1,07	11,1	0,41	6,0	0,29
Освіта	51,7	4,81	52,9	4,1	63,8	4,28	58,5	2,16	33,1	1,6
Соціальний захист та соціальне забезпечення	218,6	20,38	322,7	25,06	339,3	22,77	426,0	15,75	271,7	13,14
Міжбюджетні трансферти	260,3	24,26	160,2	12,44	202,7	13,6	136,8	5,06	107,1	5,18

4. Ризики фінансових втрат пріоритетних галузей економіки зменшують обмежені фінансові можливості банківської системи, фондового ринку та державного бюджету, однак ця тенденція буде зберігатися до повного відновлення економіки України.

Подолання означених ризиків для посилення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки потребує впровадження системних рішень, які охоплюють залучення інвестицій для прискореного інноваційного розвитку переробної промисловості, дерегуляції та зменшення податкового навантаження на суб'єкти МСП, запровадження ринкових відносин між працівниками та роботодавцями, зменшення впливу монополій і деолігархізацію пріоритетних галузей економіки, реформування системи боротьби з економічними злочинами та реалізацію економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Пріоритетними галузями економіки України під час війни визначено агропромисловість, виробництво продуктів харчування, роздрібну торгівлю, енергетичну галузь, комунальне господарство та військово-промисловий комплекс.

Фінансово-економічна безпека пріоритетних галузей економіки визначається досягненням стійкого до шоків та дисбалансів стану фінансової системи, який забезпечує стабільний соціально-економічний розвиток країни. Аналіз основних показників розвитку економіки України у довоєнний період свідчить, що попри сировинну основу моделі розвитку пріоритетні галузі були здатні функціонувати в умовах обставин непереборної сили. Фактором позитивного впливу на фінансово-економічну безпеку провідних галузей економіки у довоєнний період було зростання інвестиційної привабливості і, відповідно, капітальних інвестицій.

Ризиками, успадкованими пріоритетними галузями економіки від довоєнного періоду, є сировинна модель розвитку економіки, недоінвестованість інноваційних проєктів розвитку, не диверсифікованість ресурсо- і зокрема енергопостачання, обмеженість доступу бюджетних ресурсів та банківського кредитування, надмірність фіскального навантаження. Найбільших втрат пріоритетні галузі економіки України зазнали внаслідок руйнування об'єктів виробництва, призупинення інвестиційних проєктів, зниження попиту на продукцію та руйнування інфраструктури.

Для стійкого післявоєнного відновлення пріоритетні галузі економіки України мають подолати такі виклики, як припинення діяльності суб'єктів господарювання, зростання рівня безробіття та відтік робочої сили, проблеми логістики, руйнування ланцюгів постачання, заморожування інвестиційних проєктів інноваційного розвитку. Актуальними залишаються ризики забезпечення фінансово-економічної безпеки, які формують обмеження економічно розвитку у післявоєнний період: гальмування припливу інвестицій, істотного підвищення

очікуваної норми прибутку на інвестиції, висока частка державних витрат на військові потреби. Подолання означених ризиків для посилення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки потребує впровадження системних рішень.

Подальші дослідження доцільно здійснювати у напрямі розробки механізмів та інструментів подолання виявлених ризиків фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки.

Список літератури

1. Markard J., Raven R., Truffer B. Sustainability transitions: An emerging field of research and its prospects. *Research Policy*. 2012. Vol. 41. pp. 955-967. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2012.02.013>.
2. Guenette J.D., Kenworthy P.G., Wheeler C.M. Implications of the War in Ukraine for the Global Economy. *Worldbank*. 2022. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099616504292238906/pdf>.
3. Михайлюк М.А. Інноваційні аспекти відновлення економіки України у повоєнний період. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії-Україна: єдність, підтримка, перемога*: збірник наукових праць. Київ: КНЕУ, 2023. С. 177-180.
4. Нікитенко Д.В. Проблеми визначення сутності інвестиційної безпеки. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 2 (2). С. 19-23. URL: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-4>.
5. Мунька С.С. Оцінка інвестиційної привабливості пріоритетних галузей економіки України. *Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка*. 2021. № 1. С. 28-35. URL: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-4>.
6. Черевко О.В. Інноваційні підходи до забезпечення фінансової безпеки України: мікро- та макро-рівні: монографія. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2017. 365 с.
7. Немченко В.В., Колеснік В.І. Провідні напрямки розвитку галузей у контексті підняття економіки України. Матеріали 82 наукової конференції викладачів університету. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2022. С. 388-389.
8. Романовська Ю., Козаченко Г., Погорелов Ю., Помазун О., Редько К. Проблеми розвитку економічної безпеки в Україні: виклики та можливості. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2022. Випуск 5(46). С. 249-257. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.46.2022.3906>.
9. Сидорук І., Ткачук С., Пономарьова О., Лук'яненко Н. Визначення пріоритетів фінансування галузей економіки України в умовах воєнного стану. *Академічні візії*. 2022. № 14. С. 89-98. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7461419>.
10. Куницька-Іляш М.В. Державна політика забезпечення розвитку та безпеки пріоритетних галузей національної економіки України: аналіз стратегій і програм. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 72-78. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.72.78>.
11. Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки. Постанова КМУ № 843-р від 14.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-%D1%80#Text>.
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року": Указ президента України № 347/2021 від 11.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.
13. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.
14. НБУ. Річний звіт Національного банку України за 2021 рік. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2021-rik>.
15. Міністерство економіки України. Мінекономіки визначило пріоритетні галузі, що потребують особливої підтримки під час війни. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=cbdccfec-285d-43b0-9068-28876b470d45&title>.
16. Рада НБУ. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4.
17. IMF. The Public Finances in Modern History Database. URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/datasets/FPP>.
18. Міністерство фінансів України. Видатки держбюджету. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>.
19. Данилишин Б. Яка частка держави в економіці потрібна Україні. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/15/689200/>.

References

1. Markard, J., Raven, R., Truffer, B. (2012). «Sustainability transitions: An emerging field of research and its prospects». *Research Policy*. Vol. 41. pp. 955-967. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2012.02.013>.
2. Guenette, J.D., Kenworthy, P.G., Wheeler, C.M. (2022). «Implications of the War in Ukraine for the Global Economy». *Worldbank*. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099616504292238906/pdf>.
3. Mykhajliuk, M.A. (2023). «Innovative aspects of recovery of the economy of Ukraine in the post-war period». *Mizhnarodna bezpeka u svitli suchasnykh hlobal'nykh vyklykiv. Krainy Baltii-Ukraina: iednist', pidtrymka, peremoha*. [Innovatsijni aspekty vidnovlennia ekonomiky Ukrainy u povoiennyj period]. International security in the light of modern global challenges. Baltic countries-Ukraine: unity, support, victory: a collection of scientific papers. Kyiv: KNEU, pp. 177-180.
4. Nikytenko, D.V. (2017). «Problems of determining the essence of investment security». *Pryazovs'kyj ekonomichnyj visnyk*. № 2 (2). pp. 19-23. Available at: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-4>.

5. Mun'ka, C.S. (2021). «Assessment of the investment attractiveness of priority sectors of the economy of Ukraine». *Visnyk Sums'koho derzhavnogo universytetu. Ser. Ekonomika*. № 1. pp. 28-35. Available at: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-4>.
6. Cherevko, O.V. (2017). *Innovatsijni pidkhody do zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy: mikro- ta makro-rivni*. [Innovative approaches to ensuring financial security of Ukraine: micro- and macro-levels]. Chabanenko Yu. A. Cherkasy.
7. Nemchenko, V.V., Kolesnik, V.I. (2022). «Leading directions of the development of industries in the context of raising the economy of Ukraine». [Providni napriamky rozvytku haluzej u konteksti pidniattia ekonomiky Ukrainy]. *Proceeding of the Materials of the naukovoï konferentsii vykladachiv universytetu. Odesa: Odes'kyj natsional'nyj tekhnolohichnyj universytet*. pp. 388-389.
8. Romanovs'ka, Yu., Kozachenko, H., Pohorelov, Yu., Pomazun, O., Red'ko, K. (2022). «Problems of economic security development in Ukraine: challenges and opportunities». *Financial and credit activity problems of theory and practice*. Issue 5(46). pp. 249-257. Available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.46.2022.3906>.
9. Sydoruk, I., Tkachuk, S., Ponomar'ova, O., Luk'ianenko, N. (2022). «Determining the priorities of financing branches of the economy of Ukraine in the conditions of martial law». *Akademichni vizii*. № 14. pp. 89-98. Available at: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7461419>.
10. Kunyts'ka-Iliash, M.V. (2022). «State policy of ensuring the development and security of priority sectors of the national economy of Ukraine: analysis of strategies and programs». *Innovation and Sustainability*. № 3. pp. 72-78. Available at: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.72.78>.
11. Pro zatverdzhennia pereliku priorytetnykh haluzej ekonomiky. Postanova KМУ. (2013). [On approval of the list of priority sectors of the economy. CMU Resolution]. № 843-r dated August 14, 2013. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-%D1%80#Text>.
12. Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11 serpnia 2021 roku "Pro Stratehiiu ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku": Ukaz prezidenta Ukrainy. (2021). [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated August 11, 2021 "On the Economic Security Strategy of Ukraine for the period until 2025": Decree of the President of Ukraine]. № 347/2021 dated August 11, 2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.
13. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua>.
14. NBU. Richnyj zvit Natsional'noho banku Ukrainy za 2021 rik. [NBU. Annual report of the National Bank of Ukraine for 2021]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richnyj-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2021-rik>.
15. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Minekonomiky vyznachylo priorytetni haluzi, scho potrebuiut' osoblyvoi pidtrymky pid chas vijny. [Ministry of Economy of Ukraine. The Ministry of Economy has identified priority industries that require special support during the war]. Available at: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=cbbccfec-285d-43b0-9068-28876b470d45&title>.
16. Rada NBU. Osnovni zasady hroshovo-kredytnoi polityky na period voiennoho stanu. [Council of the NBU. Basic principles of monetary policy during martial law]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4.
17. IMF. The Public Finances in Modern History Database. [IMF. The Public Finances in Modern History Database]. Available at: <https://www.imf.org/external/datamapper/datasets/FPP>.
18. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Vydatky derzhbiudzhetu. [Ministry of Finance of Ukraine. Expenditures of the state budget]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>.
19. Danylyshyn, B. (2022). «What share of the state in the economy does Ukraine need». *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/15/689200/>.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2023 р.